

שר הילדים

כתבה: לאה גולדברג

אייר: ניב תשבי

הוצאת ספריית פועלים 2016 (הופיע לראשונה בספר מה עושות האיילות 1949)

ראו ראיון עם המאייר באתר הבא:

<http://ha-pinkas.co.il/%D7%A9%D7%91%D7%A2-%D7%91%D7%95%D7%9D-%D7%A0%D7%99%D7%91-%D7%AA%D7%A9%D7%91%D7%99>

על הספר

שיר /סיפור זה הופיע לראשונה בספר מה עושות האיילות (1949) מלווה באיוריו של אריה נבון. במהדורה החדשה הוצאו שני בתים מן השיר המקורי. "שר הילדים" הוא סיפור על חלומות מתגשמים ועל מי שאחראי להגשמתם. בלילה כאשר כולם ישנים מופיעה דמות פלאית ליד מיטת הילדים ובעזרת מראה מיוחדת מצליחה לצלם את החלום. שר הילדים מחליט למי הוא יעזור להגשים את החלום.

"והיה אם החולם

בעיניו ייטב,

יעזור לו לקיים

את חלומותיו.

הוא יגשים גם יעזור

אך בתנאי אחד,
גם אתה חייב לזכור
חלומך לעד".

כלומר, מימוש החלום מותנה גם ברצונו של שר הילדים וגם ביכולת של החולמים לרצות באמת בחלום.

הערה: במצעד הספרים מיועד הספר לילדי הגן. הרעיון המרכזי בספר זה מורכב, כך שספר זה מתאים לקריאה לקבוצת גיל מבוגרת יותר ולכל החולמים. ההפעלות מכוונות לגיל הגן ולכן תתבצעה בעזרת **מנחה/גננת**. כשההפעלה תתאים לגיל מבוגר יותר, נציין זאת.

הפעלות

שיחה על חלום – פעילות לפני קריאה (מתאימה גם לקבוצת גיל מבוגרת יותר).
המנחה/גננת תשוחח עם הילדים על מה זה חלום. שיחה כללית שמטרתה להבהיר אם הילדים מכירים ומבינים את המילה ומשמעותה.
שאלות בנוסח:

- מהו חלום, הסבירו מתוך הניסיון שלכם.
 - מה אתם רואים בחלומות שלכם?
 - האם יש לנו שליטה על מה שאנחנו חולמים?
 - האם לדעתכם חלום יכול להתגשם, ואיך?
 - האם אתם תמיד חולמים?
- (המלצה: בשלב זה לא רצוי להיכנס לחלום "טוב" או חלום "רע").

קריאת השיר בפני הילדים (תוך התבוננות בתמונות)

ענו (הפעילות היא בעזרת מנחה/גננת)

הבית של שר הילדים (קריאה חוזרת של תיאור מקום המגורים)

- היכן גר שר הילדים?
- מדוע, לדעתכם, יש חומה סביב ביתו?
- בנוסף לחומה מי עוד שומר על ביתו של שר הילדים?
- מדוע שר הילדים מסתתר בבית בשעות היום?
- מתי יוצא שר הילדים לעבודתו?

התבוננו באיור. תארו מה אתם רואים באיור.

- באילו צבעים משתמש המאייר?
- מהי עונת השנה שבה מתרחש הסיפור (לפי האיור). הסבירו.
- מה הוסיף המאייר ניב תשבי שלא מופיע בסיפור?

איור מס' 1

דמותו של שר הילדים (קריאה חוזרת של דמות הקוסם)

- על פי השיר, תארו כיצד נראה שר הילדים?
- אילו אביזרים הוא לוקח איתו לסיור הלילה?
- לאילו מטרות משמש כל אביזר?

לקבוצת גיל מבוגרת יותר:

הבית של הפתיחה והבית של הסיום דומים זה לזה חוץ מהבדל אחד שננסה יחד להבין:
המחברת כותבת בתחילת השיר:

"ואמרו לי כי שם גר שר הילדים"

- מה אפשר להבין מתוך משפט זה על יחסה למציאותו של שר הילדים?

בסוף השיר המחברת משנה את הניסוח. וכך היא כותבת:

" האמינו לי שם גר שר הילדים"

- מה אפשר להבין מתוך משפט זה?

דמותו של שר הילדים לפי האיורים

התבוננו באיור הבא:

- כיצד נראה שר הילדים בעיני המאייר?
- אילו פרטים הוסיף המאייר לדמות שכתבה המשוררת לאה גולדברג?
- איזה פרט השאיר המאייר בדמותו של שר הילדים שגם המשוררת ציינה אותו?

איור מס' 2

- תארו איך נראה בעיניכם שר הילדים?
 - ציירו את שר הילדים לפי רצונכם.
- מגלה החלומות (קריאה חוזרת בבתי השיר המתאימים)**

התבוננו באיור וספרו :

- על מה הילדים בשיר חולמים?
- כיצד שר החלומות לוכד את החלומות?
- מה דעתכם על מכשיר "לכידת החלומות" שלו?
- האם אתם מוכנים שיהיה אפשר לדעת מה אתם חולמים?
- תכננו מכשיר לגילוי חלומות והסבירו איך הוא פועל.

כשהכל שוכבים לישון
וחולמים חלום,
הוא נגש אל המלון
ומתחיל לקסום:

אל הנם הוא מכונן
את הראי הקטן,
וראשו של הישן
בו נשקף מיד.

והראש כלו שקוף
ונזהיר מאד,
ורואים בו את המעור
של החלומות.

הדרך שבה מתגשמים החלומות (קריאה חוזרת של בתי השיר המתאימים)

הפעילות מתאימה לקבוצת גיל מבוגרת יותר, בהתאם לשיקול הדעת של המנחה/גננת).

- מה מציעה המשוררת לאה גולדברג לעשות כדי שהחלום יתגשם?
- מי אחראי לכך שהחלום יתגשם?
- קראו את הקטע הבא מתוך השיר:

"והיה אם החולם

בעיניו ייטב,

יעזור לו לקיים

את חלומותיו.

הוא יגשים גם יעזור

אך בתנאי אחד,

גם אתה חייב לזכור

חלומך לעד."

ענו:

- מי, לפי המשוררת, אחראי על מימוש החלומות?
- את מי מייצג שר הילדים, ומה זה אומר על הקשר בין עולם המבוגרים לעולמם של

הילדים?

התבוננו באיורים מס' 4 ומס' 5 של ניב תשבי,

- ספרו מה אתם רואים.
- איך מתאר תשבי את הקשר בין שר הילדים (עולם המבוגרים, מקבלי ההחלטות)

לבין הילד שבאיור?

- כיצד הקשר הזה בא לידי ביטוי באיור מס' 4

- כיצד קשר זה בא לידי ביטוי באיור מס' 5

איור מס' 4

ענו (לקבוצת גיל מבוגרת יותר)

- האם המשוררת בשיר/סיפור זה מאפשרת ליחיד להגשים את חלומותיו?
- אם כן באילו תנאים?
- מדוע, לדעתכם, בחרה המשוררת להציב תנאי למימוש החלומות?
- מה רצתה לומר לנו על אופיו של החלום?
- מה רצתה לומר לנו על אופיים של אנשים/חולמים?

החלומות שלי

- ספרו על חלום שלכם שרציתם שיתגשם.
- איך, לדעתכם תגשימו אותו.
- האם היה לכם חלום שהתגשם?

השוואת נוסחים (לקבוצת גיל מבוגרת יותר)

א. הבתים שהושמטו

לפניכם שני הבתים שהוצאו ממהדורה זו (הופיעו במהדורת 1949)

בתים אלה צבועים בכחול ומצויים אחרי הבית הבא:

הוא יגשים גם יעזור

אך בתנאי אחד

גם אתה חייב לזכר

חלומך לעד

הוא יעוץ לך עצות

בחלום אחר

אך אתה צריך לרצות

ולא לומר

בלי משים אותך יוביל

דרךך יסל

ואתה תלך בשביל

ותשיג הכל

- מה מסופר בשני בתים אלה?
- האם לדעתכם שני בתים אלה משמעותיים לשיר או היה נכון להשמיטם?

ב. השוואת איורים:

התבוננו באיור הבא שצייר הצייר אריה נבון במהדורת 1949

- השוו בין דמותו של שר הילדים באיור זה לבין דמותו הצבעונית של שר הילדים כפי שצייר אותה ניב תשבי. (הבעת הפנים, הבגדים, האביזרים) מה דומה, מה שונה.

לשון

מכיוון שהשיר נכתב לפני למעלה משישים שנים, לשונו שונה מלשון הילדים היום, וזו הזדמנות למנחה/גננת לדבר עם הילדים על מילים נרדפות ועל מילים מנוגדות במשמעותן ותפקידן, וכך גם להעשיר את לשונם של הילדים.

פעילות לקבוצת גיל הגן:

לגיל הגן לאלה שאינם קוראים באופן עצמאי, הגננת/מנחה תבחר מילים מתוך הרשימה. כדי להדגים לילדים אפשר לשלב את המילה הנרדפת במקום המילה הקיימת בשיר ולקרוא את הבית של השיר מחדש.

אפשר לבקש מילדי הגן לחבר משפט עם המילה ומיד אחר כך להכניס למשפט במקום המילה שנבחרה את המילה הנרדפת.

לקבוצת גיל מבוגרת יותר:

לפניכם שתי קבוצות מילים.

בטור הימני מילים מתוך השיר. בטור השמאלי מילים נרדפות למילים אלה.

חברו זוגות של מילים נרדפות

קטן קומה	סוד
חבוי	שמים, מרום
יסתתר	לתמיד

נחבא	רום
זהב	יטוב
יטובב	פז
חשוך	רז
נמוך	אפל
קטן	נמ
ישן	קט
יחבא	נועז
ברור	נהיר
אמיץ	לעד

מילים מנוגדות במשמעותן

מצאו מילים מנוגדות למילים הבאות:

אמיץ

אפל

קטן קומה

נמ

ברור

אפשר לבקש מהילדים לשבץ את המילים הנרדפות והמילים המנוגדות במשפטים.

המנחה יכולה לומר משפט בו חסרה מילה מתוך הרשימה לעיל. והילדים ישלימו את המילה

החסרה. לדוגמה: "בלילה ה----- יצאנו לטייל".

הכינו

ד"ר רחל עוז

ד"ר איה מרבך

מחברות סדרות ספרי הלימוד "לשון ועוד", "עברית ועוד", "לקרוא ועוד".